

УДК 343.97:343.533

doi: <https://doi.org/10.33270/01211181.76>

Доброскок А. Ю. – кандидат юридичних наук, викладач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ, м. Київ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7047-8566>

Кримінологічні детермінанти злочинності у сфері інтелектуальної власності

Метою статті є дослідження теоретичних і прикладних аспектів детермінації злочинності у сфері інтелектуальної власності. **Методологія.** Методологічний інструментарій обрано відповідно до поставленої мети, специфіки об'єкта та предмета дослідження. У процесі дослідження використано конкретно-соціологічні методи, проведено вибіркове дослідження кримінальних проваджень, судових рішень. Здійснено узагальнення, обробку та аналіз отриманих результатів. Порівняльно-правовий метод застосовано під час аналізу чинного законодавства та міжнародних нормативних актів; статистичний – для опрацювання емпіричних даних і в процесі дослідження статистичного матеріалу з метою напрацювання математичного підґрунтя. Спеціальним методом дослідження, використаним у статті, є метод системного аналізу. **Наукова новизна** публікації полягає в тому, що окреслено проблемні питання детермінації злочинності у сфері інтелектуальної власності. **Висновки.** У статті на підставі даних кримінологічного дослідження виокремлено детермінанти, які позначаються на здійсненні злочинних посягань на об'єкти інтелектуальної власності. Серед причин низького рівня захисту прав інтелектуальної власності в Україні визначено неналежний нагляд за дотриманням законодавства державою, брак кваліфікованих фахівців у цій сфері, низький рівень правової культури, відсутність належних знань та інформації щодо захисту прав інтелектуальної власності тощо. Детермінанти злочинів у сфері інтелектуальної власності поділено на чотири групи, а саме: економічні, організаційно-управлінські, політичні, соціально-психологічні. Виявлено основні проблеми, які потребують розв'язання для мінімізації причин та умов учинення правопорушень у сфері інтелектуальної власності. У зв'язку із цим стає можливим розробити ефективні заходи запобігання злочинам розглянутої категорії.

Ключові слова: злочини у сфері інтелектуальної власності; заходи запобігання; економічний; організаційно-управлінський; політичний; соціально-психологічний; детермінанта.

Вступ

Явище злочинності у сфері інтелектуальної власності призводить до негативних змін у суспільному житті та суспільній свідомості, які не можна виміряти в грошовому еквіваленті. В Україні щорічного загального звіту про злочинність у сфері інтелектуальної власності немає. У зв'язку із зазначеним, не можна точно оцінити, яких збитків завдає економіці України злочинність у сфері інтелектуальної власності. Проте можна дійти висновку, що акумулятивним негативним впливом на суспільство від функціонування цього різновиду злочинності є стан незахищеності інтелектуальної власності, що заважає нормальному розвитку суспільних відносин щодо реалізації прав інтелектуальної власності, сповільнює розвиток національної економіки (Novikov, 2019).

На нашу думку, одним з головних завдань кримінології є запобігання злочинності. Ефективне запобігання злочинам неможливе без визначення та подолання причин й умов, які впливають на обрання правопорушниками злочинної поведінки. Детермінація злочинності є центральною та найбільш дискусійною проблемою всієї галузі кримінологічних знань. Беззаперечним є твердження, що кримінологічна детермінація – це

різновид соціальної детермінації, яку можна розглядати в межах загальнішої системи – детермінації подій та явищ природи й суспільства (Kuznetsova, 1984).

Мета і завдання дослідження

Мета публікації – аналіз причин та умов злочинності у сфері інтелектуальної власності для подальшого розроблення ефективних заходів запобігання злочинам у сфері інтелектуальної власності. Для досягнення мети поставлено завдання висвітлити сутність основних детермінант злочинності у сфері інтелектуальної власності.

Виклад основного матеріалу

В Україні щороку реєструють значну кількість злочинів у сфері інтелектуальної власності. Основними регіонами за кількістю виявлених злочинів у сфері інтелектуальної власності є м. Київ, Харківська, Одеська, Донецька, Львівська, Київська, Дніпропетровська, Херсонська області. Зазначене дає підстави стверджувати, що злочинність у сфері інтелектуальної власності поширена в густонаселених промислових областях, де зосереджений товарний і грошовий обіг.

Європейська комісія внесла Україну до списку країн, які порушують права інтелектуальної власності та завдають цим шкоди економічним

інтересам Європейського Союзу. У звіті Європейської комісії йдеться про те, що в Україні наявні проблеми щодо законодавчого захисту прав інтелектуальної власності з приводу механізмів реєстрації торговельних марок, а також стосовно транзиту контрафактної та піратської продукції на ринки Євросоюзу ("Zvit Yevropeiskoi komisii", 2018).

Злочинність у сфері інтелектуальної власності – це сукупність злочинних посягань на встановлений порядок володіння, користування та розпорядження об'єктами права інтелектуальної власності, унаслідок яких завдають значної шкоди конкретним правовласникам (Novikov, 2015). Необхідно також зазначити, що злочини у сфері інтелектуальної власності належать до групи економічних злочинів, якими слід вважати суспільно небезпечні діяння, що вчинюють у сфері економіки.

Кримінологи не мають однозначної думки стосовно кола злочинів, які безпосередньо посягають на право інтелектуальної власності. Водночас більшість науковців переконані, що до них належать: порушення авторського та суміжних прав (ст. 176 КК України); порушення права на винахід, корисну модель, промисловий зразок, топографію інтегральної мікросхеми, сорт рослин, раціоналізаторську пропозицію (ст. 177 КК України); незаконне використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікованого зазначення походження товару (ст. 229 КК України); а також незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну й банківську таємницю (ст. 231 КК України), і розголошення комерційної або банківської таємниці (ст. 232 КК України). Останні два склади належать до злочинів проти інтелектуальної власності тільки в частині незаконного отримання та розголошення відомостей, що становлять комерційну таємницю (Novikov, 2019).

Визначившись із поняттям і видами злочинів проти інтелектуальної власності, розглянемо їх кримінологічні детермінанти, що об'єднують причини й умови злочинності. Кримінологічні детермінанти становлять сукупність соціально-негативних, економічних, ідеологічних, психологічних, організаційно-управлінських явищ, які породжують та обумовлюють (детермінують) злочинність як їх наслідок. У кримінологічній науці це означає, що причина зумовлює наслідок – злочинність, а в окремому злочині дія індивіда – власне злочин. На відміну від причини, умова лише допомагає реалізації її дії, становить середовище, обстановку, що допомагає, сприяє дії цих причин. Однак безпосередньо сама умова не може спричиняти вчинення злочину, вона виконує допоміжну роль, тоді як причина – визначальну (Makotchenko, 2019).

Причинами низького рівня захисту прав інтелектуальної власності в Україні є, зокрема, неналежний нагляд за дотриманням законодавства державою, брак кваліфікованих фахівців у цій сфері, низький рівень правової культури, відсутність належних знань та інформації щодо захисту прав інтелектуальної власності тощо. Умовою належної правової охорони прав інтелектуальної власності є запобігання правопорушенням у зазначеній сфері. Важливу роль у запобіганні правопорушенням, які посягають на права інтелектуальної власності, відіграє держава, оскільки вона має забезпечувати застосування запобіжних заходів, спрямованих на переорієнтування поведінки суб'єктів у напрямі вчинення правомірних дій, ліквідацію причин та умов учинення таких правопорушень, запобігання протиправним посяганням і зменшення кількості правопорушень у цій сфері (Bakhur, 2019).

Пропонуємо виокремити економічні, організаційно-управлінські, політичні, соціально-психологічні детермінанти та розглянути їх детальніше.

Економічна сфера – це своєрідний фундамент суспільства, що відіграє вирішальну роль у його розвитку. Ринкові відносини у сфері суспільного виробництва, розподілу, обміну та споживання матеріальних благ, обтяжені гострими суперечностями, що спричиняють криміногенні деформації елементів суспільної свідомості. Низька інвестиційна привабливість України, що притаманна нашій країні вже протягом тривалого часу, блокує можливості розширення іноземних капіталовкладень у вітчизняну економіку. Зниження інвестиційної привабливості призводить до відтоку капіталів, рецесії економічного розвитку, унеможливлює вливання в проблемні сектори економіки та їх реструктуризацію, погравлення розвитку (Beschastnyi, 2017). Панування олігархічної моделі економічних відносин супроводжується такими криміногенними явищами, як тінізація та монополізація економіки, поглиблення економічної нерівності, погіршення показників зайнятості та бідності переважної частини населення (Holovkin, 2014).

Досліджуючи економічні умови та причини, слід зазначити, що детермінанти злочинності у сфері інтелектуальної власності полягають у суперечностях економічних відносин інтелектуальної власності. Здебільшого виробник намагається отримати максимальну вигоду від продажу об'єкта інтелектуальної власності чи товару, у якому його втілено, а споживачі намагаються зменшити витрати таких угод. Таким чином, конфлікт інтересів виробників і споживачів інтелектуальної продукції є основою мотивації кримінального порушення інтелектуальної власності (Novikov, 2015).

Крім того, чинниками впливу на виникнення злочинності у сфері інтелектуальної власності є ринкові показники: підприємницький клімат і конкурентна спроможність товарів та послуг, експортно-імпорتنі показники, рівень заробітної плати, фінансування державних установ і лабораторій, розподіл державного бюджету за напрямками науково-технічної та інноваційної діяльності тощо (Kostiuk, 2019).

Отже, основними завданнями забезпечення соціальної безпеки є виявлення та оцінювання ризиків і загроз, пошук резервів підвищення соціальної безпеки, активізування соціально-економічного розвитку держави, розроблення механізмів, засобів і методів для запобігання соціальним загрозам.

Економічні детермінанти тісно пов'язані з організаційно-управлінськими, що охоплюють недоліки державного управління інноваційною діяльністю та освітою в Україні. Уряд України виявляє пасивність в інноваційній сфері. Фінансування наукових досліджень і розробок – це головний фактор державного управління у сфері науки й технологій. Від обсягів і надійності фінансування залежить результат науково-технічної діяльності. Відсутність стимулювання творчої праці, на думку О. А. Підпригори, О. О. Підпригори, активізації інвестиційної та інноваційної діяльності є негативним явищем в економіці України (Pidpryhora, O.A., & Pidpryhora, O.O., 1998).

Вагоме місце в детермінаційному комплексі злочинності у сфері інтелектуальної власності посідають *політичні детермінанти*. Політичній владі притаманні такі криміногенні явища та процеси, як клептократія, корупція, лобізм, маргіналізація еліт, зрощення корпоративних інтересів фінансово-промислових груп, органів влади та управління і кримінальних структур (Holovkin, 2014).

Державна політика в соціально-політичній сфері видається неоднозначною. З одного боку, Україна має відповідний блок законодавства, спрямований на регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності, які дають підстави національним і європейським фахівцям стверджувати, що рівень цього законодавства здебільшого відповідає європейським і міжнародним стандартам (Orliuk et al., 2006). А з іншого боку – можна констатувати несформованість вираженої державної політики та волі уряду в протидії злочинності у сфері інтелектуальної власності, про що свідчить визнання Міжнародним Альянсом Інтелектуальної Власності (IIPA) 7 лютого 2013 року України як «Priority Foreign Country» – країною з найвищим рівнем цифрового та фізичного піратства ("IIPA Special 301", 2015).

Криміногенне значення має також недосконалість законодавчих актів, їхня неповнота,

неясність, а подеколи й суперечливість, що призводить до формування в українських громадян правового нігілізму, який нерідко виявляється у вільному тлумаченні закону й інших нормативних актів посадовцями, а в пересічних громадян – у дотриманні закону та вказівок зазначених осіб за власним бажанням і на власний розсуд (Denysov, 2019).

Останніми роками науковці традиційно виокремлюють такі криміногенні політичні фактори зазначених явищ: нестабільність курсу політичних реформ; критично високий рівень корумпованості правоохоронної системи (пов'язаної, зокрема, з використанням об'єктів інтелектуальної власності). Згідно з даними авторитетної міжнародної організації Transparency International, за масштабами корупції Україну оцінено в 27 балів (100 балів – це мінімальна корупція, а 10 балів – максимальна), і вона посіла 130-те місце у світі, що відповідає рівню таких держав, як Нікарагуа, Парагвай та Сомалі. Отже, без суттєвого зниження рівня корупції про належну протидію злочинності в нашій державі не може йтися (Denysov, 2019); «самоусунення» держави від регулювання низки сфер економіки (серед яких підприємництво) (Tyshchuk, Kharazishvili, & Ivanov, 2011); державна зневага до ефективного розвитку національного наукового потенціалу; відтік талановитих наукових кадрів за кордон після отримання іноземних грантів, запрошення на навчання, унаслідок обміну досвідом тощо; надзвичайно ліберальна кримінальна політика у сфері боротьби з порушенням права інтелектуальної власності; низький рівень державної підтримки вітчизняної продукції результатів інтелектуальної діяльності, які нині не є прибутковим видом діяльності, унаслідок чого перемищуються в тіньову економіку; необґрунтована орієнтованість на закордонні моделі електронних пристроїв і відсутність ефективного розвитку національної ІТ-індустрії, зокрема державного замовлення на фінансування національного програмного забезпечення, операційної системи й пакету найпопулярніших офісних програм (Kostiuk, 2017).

Кризові явища та процеси в економіці, політиці й державному управлінні негативно позначаються на соціальній сфері, погіршують рівень і якість життя мільйонів громадян, посилюють соціальне напруження та радикальні настрої. У зв'язку із цим важливу роль відіграють *соціальні умови та причини*, що детермінують кримінальні правопорушення у сфері інтелектуальної власності. Правовий нігілізм визначають як негативне ставлення громадян до права, законів, наявність у них установки на можливість досягнення соціально значущих результатів протизаконними засобами. У практичній діяльності це явище означене браком солідарності з правовими

приписами, з їх виконанням у корисливих інтересах чи під загрозою примусу. Правовий нігілізм часто набуває агресивного й зухвалого характеру, є глибоким і масовим, охоплює всі сфери суспільства. Саме в кризовому соціумі поширеним стає феномен правового нігілізму, безпосередньо пов'язаний зі злочинністю (Denysov, 2019). На рівні суспільної свідомості українців переважає зневажливе ставлення до інституту права інтелектуальної власності. Причини цього явища пов'язані з окресленими вище детермінантами. Безконтрольність мережі Інтернет призвела до існування цілих доменів з неліцензійною продукцією. Крім того, відкрите поширення контрафакту на «радіоринках» негативно впливає на стан правової культури та поваги до права інтелектуальної власності (Novikov, 2015).

Таким чином, зв'язок між кримінальними правопорушеннями у сфері інтелектуальної власності та чинниками, що їх обумовлюють, – це не паралельні й не залежні зв'язки, а ланцюжок взаємопов'язаних детермінуючих зв'язків, у межах яких матеріальні чинники соціально-економічного спрямування, що є визначальними, від ступеня до ступеня детермінують злочинність за допомогою політичних, організаційно-правових і соціально-психологічних чинників. Окреслені детермінанти, діючи в сукупності та виявляючи тісні кореляційні зв'язки, деструктивно впливають на всіх членів суспільства, водночас лише особи із сильною волею та самоаналізом спроможні чинити внутрішній опір таким детермінантам і не піддаватися на оманливу ідею досягнення будь-якого блага без наполегливої праці.

Наукова новизна

У статті визначено основні причини й умови, що обумовлюють учинення злочинів у сфері інтелектуальної власності. З'ясовано специфіку детермінант, на підставі чого окреслено причини, які спонукають злочинців посягати на об'єкти інтелектуальної власності й обумовлюють їхні дії, обставини, що створюють сприятливі умови для вчинення таких діянь.

Висновки

Як і кожен винахід людини, інтелектуальна власність має два аспекти: з одного боку, дає змогу підприємствам бути продуктивнішими, миттєво обмінюватися інформацією, з іншого – надає злочинцям додатковий інструмент для вчинення злочинів. Питання полягає в тому, як таку злочинну поведінку можна контролювати, оскільки це приховані за технологіями та інноваціями злочини.

Підсумовуючи викладене, можемо встановити тісний взаємозв'язок між елементами де термінаційного комплексу злочинності у сфері інтелектуальної власності. У своїй сукупній дії вони стають умовами формування криміногенних поглядів, традицій та звичаїв, установок у суспільній свідомості, пов'язаних зі зневажливим ставленням до права інтелектуальної власності, сприяють функціонуванню та розвитку злочинності у сфері інтелектуальної власності. Практика засвідчує, що частину злочинів у сфері інтелектуальної власності не розкривають, а подеколи й зовсім не виявляють, вони залишаються латентними. Складність виявлення таких злочинів і професійної діяльності з надання публічних послуг у сфері інтелектуальної власності полягає в тому, що їх учинення, крім зацікавлених учасників, протягом тривалого часу або й зовсім ніхто виявити не може (Торчії, 2020).

Основними проблемами, які потребують розв'язання для мінімізації причин та умов учинення правопорушень у сфері інтелектуальної власності, є: низький рівень запобіжних заходів, спрямованих на усунення причин та умов учинення правопорушень, профілактичної роботи з особами, схильними до їх учинення; низький рівень правової культури громадян, роз'яснювальної роботи серед населення для формування відповідального ставлення до питань дотримання законності, профілактики правопорушень і боротьби з такими посяганнями; відсутність дієвого та чіткого нагляду з боку уповноважених державою органів за дотриманням відповідного законодавства (Bakhur, 2019).

REFERENCES

- Bakhur, O.V. (2019). Profilaktyka pravoporushen u sferi intelektualnoi vlasnosti [Prevention of intellectual property offenses]. *Pravnychiy chasopys Donetskoho universytetu, Law Journal of Donetsk University*, 2(38), 83-91. doi: 10.31558/2518-7953.2019.2.11 [in Ukrainian].
- Beschastnyi, V. (2017). Kryminolohichniy analiz suchasnykh tendentsii zlochynnosti v Ukraini [Criminological analysis of current crime trends in Ukraine]. *Pidpryemnytstvo, hospodarstvo i pravo, Entrepreneurship, economy and law*, 2, 245-250. Retrieved from <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/2/48.pdf> [in Ukrainian].
- Denysov, S. (2019). Suchasni determinanty zlochynnosti v Ukraini [Modern determinants of crime in Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy, Bulletin of the National Academy of the Prosecutor's Office of Ukraine*, 4, 21-33. doi: <https://doi.org/10.34285/visnyknapu2019.04.021> [in Ukrainian].
- Holovkin, B.M. (2014). Zahalna kharakterystyka determinantiv zlochynnosti v Ukraini [General characteristics of the determinants of crime in Ukraine]. *Forum prava, Forum of Law*, 1, 106-111. Retrieved from <http://www.irbis->

- nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/FP_index.htm_2014_1_21.pdf [in Ukrainian].
- IIPA Special 301 Report Documents Piracy and Other Barriers that Harm U.S. Creators in Online & Physical Markets, Posing Threats to U.S. Job and Export Growth, in 48 Countries. (n.d.). [www.iipa.com](http://www.iipa.com/pdf/2013SPEC301PRESSRELEASE.PDF). Retrieved from <http://www.iipa.com/pdf/2013SPEC301PRESSRELEASE.PDF>.
- Kostiuk, V.V. (2017). Prychyny ta umovy zlochynnosti u sferi intelektualnoi vlasnosti [Causes and conditions of crime in the field of intellectual property]. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk, Prykarpattya Legal Bulletin*, 1(16), vol. 2, 222-235 [in Ukrainian].
- Kostiuk, V.V. (2019). Kryminolohichna kharakterystyka zlochynnosti u sferi intelektualnoi vlasnosti [Criminological characteristics of crime in the field of intellectual property]. *Candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].
- Kuznetsova, N.F. (1984). *Problemy kriminologicheskoy determinatsii [Problems of Criminological Determination]*. V.N. Kudriavtseva (Ed.). Moscow: MGU [in Russian].
- Makotchenko, L.M. (2019). Determinatsiia perevyschennia vlady abo sluzhbovykh povnovazhen pratsivnykom pravookhoronnoho orhanu [Determination of excess of power or official authority by a law enforcement officer]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav, Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*, 2, 162-166. doi: 10.31733/2078-3566-2019-2-162-166 [in Ukrainian].
- Novikov, O. (2014). Nedoliky y prorakhunky polityky derzhavy v epokhu postindustrialnoi ekonomiky yak determinuiuchy kompleks zlochynnosti u sferi intelektualnoi vlasnosti [Disadvantages and miscalculations of state policy in the era of post-industrial economy as a determining set of crimes in the field of intellectual property]. *Yurydychnyi visnyk, Legal Bulletin*, 4, 338-342. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/urid_2014_4_73 [in Ukrainian].
- Novikov, O. (2019). Crimes against intellectual property: concept, types, current situation and development trends. *Law Review of Kyiv University of Law*, 3, 234-239. doi: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.3.2019.40>.
- Novikov, O.V. (2015). Kryminolohichna kharakterystyka ta zapobihannia zlochynnosti u sferi intelektualnoi vlasnosti [Criminological characteristics and prevention of crime in the field of intellectual property]. *Candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].
- Novikov, O.V. (2019). Nehatyvni sotsialni naslidky zlochynnosti u sferi intelektualnoi vlasnosti [Negative social consequences of intellectual property crime]. *Zhurnal skhidnoievropeiskoho prava, Journal of Eastern European Law*, 69, 177-184. doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.3555215> [in Ukrainian].
- Orliuk, O.P., Sviatotskyi, O.D., & Demchenko, T.S. (et al.). (2006). *Pravove rehuliuвання vidnosyn u sferi intelektualnoi vlasnosti: haluzevi aspekty [Legal regulation of relations in the field of intellectual property: sectoral aspects]*. Kyiv: NDI intelekt. vlasnosti APrN Ukrainy [in Ukrainian].
- Pidopryhora, O.A., & Pidopryhora, O.O. (1998). *Pravo intelektualnoi vlasnosti Ukrainy [Intellectual property law of Ukraine]*. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
- Topchii, V.V. (2020). Heohrafiia zlochynnosti u sferi intelektualnoi vlasnosti v Ukraini [Geography of intellectual property crime in Ukraine]. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk, Prykarpattya Legal Bulletin*, 4(29), vol. 1, 148-152. doi: [https://doi.org/10.32837/pyuv.v1i4\(29\).413](https://doi.org/10.32837/pyuv.v1i4(29).413) [in Ukrainian].
- Tyshchuk, T.A., Kharazishvili, Yu.M., & Ivanov, O.V. (2011). *Tinova ekonomika v Ukraini: masshtaby ta napriamy podolannia [Shadow economy in Ukraine: scales and directions of overcoming]*. Ya.A. Zhalila (Eds.). Kyiv: NISD [in Ukrainian].
- Zvit Yevropeiskoi komisii "Pro zakhyst ta vykonannia prav intelektualnoi vlasnosti u tretikh krainakh": vid 12 berez. 2018 r. [European Commission report "On the protection and enforcement of intellectual property rights in third countries" from March 12, 2018]. (n.d.). [trade.ec.europa.eu](https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/march/tradoc_156634.pdf). Retrieved from https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/march/tradoc_156634.pdf [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Бахур О. В. Профілактика правопорушень у сфері інтелектуальної власності. *Правничий часопис Донецького університету*. 2019. № 2 (38). С. 83–91. doi: 10.31558/2518-7953.2019.2.11.
- Бесчастний В. Кримінологічний аналіз сучасних тенденцій злочинності в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 2. С. 245–250. URL: <http://pgr-journal.kiev.ua/archive/2017/2/48.pdf>.
- Денисов С. Сучасні детермінанти злочинності в Україні. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2019. № 4. С. 21–33. doi: <https://doi.org/10.34285/visnyknaru2019.04.021>.
- Головкін Б. М. Загальна характеристика детермінантів злочинності в Україні. *Форум права*. 2014. № 1. С. 106–111. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/FP_index.htm_2014_1_21.pdf.
- IIPA Special 301 Report Documents Piracy and Other Barriers that Harm U.S. Creators in Online & Physical Markets, Posing Threats to U.S. Job and Export Growth, in 48 Countries. URL: <http://www.iipa.com/pdf/2013SPEC301PRESSRELEASE.PDF>.
- Костюк В. В. Причины та умови злочинності у сфері інтелектуальної власності. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. № 1 (16). Т. 2. С. 222–235.
- Костюк В. В. Кримінологічна характеристика злочинності у сфері інтелектуальної власності : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2019. 229 с.
- Кузнецова Н. Ф. Проблемы криминалогической детерминации / под ред. В. Н. Кудрявцева. М. : МГУ, 1984. 200 с.

- Макотченко Л. М. Детермінація перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2019. № 2. С. 162–166. doi: 10.31733/2078-3566-2019-2-162-166.
- Новіков О. Недоліки й прорахунки політики держави в епоху постіндустріальної економіки як детермінуючий комплекс злочинності у сфері інтелектуальної власності. *Юридичний вісник*. 2014. № 4. С. 338–342. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urid_2014_4_73.
- Novikov O. Crimes against intellectual property: concept, types, current situation and development trends. *Law Review of Kyiv University of Law*. 2019. No. 3. P. 234–239. doi: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.3.2019.40>.
- Новіков О. В. Кримінологічна характеристика та запобігання злочинності у сфері інтелектуальної власності : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2015. 187 с.
- Новіков О. В. Негативні соціальні наслідки злочинності у сфері інтелектуальної власності. *Журнал східноєвропейського права*. 2019. № 69. С. 177–184. doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.3555215>.
- Правове регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності: галузеві аспекти : монографія / [О. П. Орлюк, О. Д. Святоцький, Т. С. Демченко та ін.] ; наук. ред. О. П. Орлюк. Київ : НДІ інтелект. власності АПРН України, 2006. 416 с.
- Підопригора О. А., Підопригора О. О. Право інтелектуальної власності України : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 1998. 336 с.
- Топчий В. В. Географія злочинності у сфері інтелектуальної власності в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. № 4 (29). Т. 1. С. 148–152. doi: [https://doi.org/10.32837/ryuv.v1i4\(29\).413](https://doi.org/10.32837/ryuv.v1i4(29).413).
- Тищук Т. А., Харазішвілі Ю. М., Іванов О. В. Тіньова економіка в Україні: масштаби та напрями подолання : аналіт. доп. / за заг. ред. Я. А. Жаліла. Київ : НІСД, 2011. 96 с.
- Про захист та виконання прав інтелектуальної власності у третій країні : звіт Європейської комісії від 12 берез. 2018 р. URL: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/march/tradoc_156634.pdf.

Стаття надійшла до редколегії 23.12.2020

Dobroskok A. – Lecturer of the Department of Criminology and Penal Law of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7047-8566>

Criminological Determinants of Intellectual Property Crimes

The **purpose** of this article is to study the theoretical and applied aspects of the determination of intellectual property crime. **Methodology.** Methodological tools are selected in accordance with the purpose, specifics of the object and subject of research. In the process of research specific sociological methods were used, a sample study of criminal proceedings and court decisions was conducted. Generalization, processing and analysis of the obtained results are carried out. The comparative legal method was used in the analysis of current legislation and international regulations; statistical – for the processing of empirical data and in the process of studying statistical material in order to develop a mathematical basis. A special research method used in the article is the method of system analysis. The **scientific novelty** of the publication is that it outlines the problematic issues of determining crime in the field of intellectual property. **Conclusions.** The article offers the data of criminological research, which allowed to identify the determinants that affect the commission of criminal encroachments on intellectual property. Among the reasons for the low level of protection of intellectual property rights in Ukraine are improper supervision of compliance with the law by the state, lack of qualified specialists in this field, low level of legal culture, lack of proper knowledge and information on intellectual property protection. The determinants of crimes in the field of intellectual property are divided into four groups, in particular, economic, organizational and managerial, political, socio-psychological. The main problems that need to be solved to minimize the causes and conditions of infringements in the field of intellectual property have been identified. As a result, it becomes possible to develop effective measures to prevent crimes in this category.

Keywords: crimes in the field of intellectual property; prevention measures; economic; organizational and managerial; political; socio-psychological determinants.